

279056

AMICULU FAMILIEI

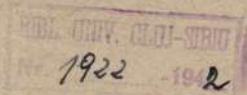
DIUARIU BELETRISTICU

SI

ENCICLOPEDICU - LITERARIU

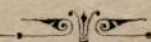
CU

ILLUSTRATIUNI.

PROPRIETARIU, REDACTORU si EDITORU :

NICULAE FEKETE-NEGRUTIU.

GHERL'A.

IMPRIMARI'A „AUROR'A“ P. A. TODORANU

1886.

~~P. 184~~

**Vorbiti, scrieti românește,
Pentru Domnedieu!**

G. Sionu.

Sumariulu „Amicului Familiei.“

Anulu X. — 1886.

<i>I. Novele. Romanuri. Fabule. Schitie.</i>	
Babet'a. Romanu 3. 19. 34. 50. 66. 83. 99. 114. 134. 150. 167. 178. 190. 202. 218. 230. 241. 249. 265. 273. 281. 298. 313. 329.	
Flori de muschiu	9.
Nrii 76 si 77. Naratiune istorica 13. 30. 45. 60. 77. 93. 108. 128. 146. 161. 185. 197. 214.	
Probitatea in copilaria. — Schitia.	25.
Poterea amorului. — Novela.	38. 55. 70. 87.
Fét'a de pescariu	103.
Pacalitiu. Noveleta	119.
Ganduri zadarnice	139. 195. 173. 182. 194.
Fântân'a dorului. Novela din poporu	222. 246.
Cas'a de sub colina. O istoria din Carpati	226. 237. 262. 279.
Diferentie. Schitia	251.
Idealulu pierdutu. Novela originala	270. 278. 289. 303. 321. 336.
Adio. Schitia	337.
 <i>II. Poesii. Ei doi</i>	
Demnitatea femeiloru. — Manus'a	8.
Visulu copilei	13.
Canteculu pastoriloru	18.
Totu ea si numai ea	24.
Propunere buna	28.
Rusalile popóreloru	33.
Angerulu pierdutu. — Remâi!	42.
Orfani	49.
Ochii tei. — Nu totu plânge zefirele. — Cá'n totu-de-a-un'a	54.
Curtiu	65.
Legend'a vulturelui	81.
Oh! spune-mi ce gândesci?	82.
De-ai versatu adese lacrimi	96.
Epistole	97.
La o copila	108.
Lin'a	119.
Bab'a Doch'a	121.
Fericire si visu	125.
Déca fie-care stea. — Adenca intristare	132.
Jidovulu raticatoriu	133.
Meditatie	143.
Mam'a. — Jalea Romaniei	149.
Fortun'a in padure	154.
Nu scfu	158.
Legend'a Cimpoiului	165.
Dorintia	167.
Sonetu	176.
A fostu odata	177.
Escelentiei Sale Dr. Ioanu Vancea de Butés'a	189.
Visulu meu	193.
Despre angeri	201.
Legend'a privighitórei	208.
Salutare vremi trecute	217.
La miediulu noptiei. — Pre marea lumei	229.
Alexis si Dora	235.
La o cocóna	236.
Te vedu, te audu. — Prin crangu. — Fiori. — Vreemea trece. — Epitafu. — Tóte dorurile	245.
Mi-ai adusu	252.
Dorulu baditiei	263.
La o cochetá. — Bate vântulu. — Cátu de cu dragu	290.
Oda	296.
La largu. — Floric'a	305.
Amorulu platonicu	307.
Draga nu-ti mai face gânduri. — Clopotele ér' resuna. — Cându n'oiu mai fi	320.
Poesi'a	324.
Lasati. — In drumu	335.
Colind'a Argesiului	338.
 <i>III. Studii sociali, literari, scientifici.</i>	
Privire asupr'a literaturii române 10. 29. 58. 91. 126. 144. 175.	
Notiuni din economi'a domestica 11. 44. 75. 127. 159. 184. 213. 259. 305.	
O profetie	12.
Universitatea din Cotnaru si alalte scóle rom. din secl. XV—XVII 43. 74. 107. 123. 143. 159. 225. 244. 256. 291.	
Femei'a	14.
Femei'a.— Barbatulu	124. 215.
Epistol'a	212. 257. 306.
Catedral'a Curtii de Argesiu	292.
Invetiamentulu publicu si sexulu frumosu in Români'a	322.
Mesuri aperatóre in contr'a colerei	339.
 <i>IV. Biografii. Portrete. Illustratiuni.</i>	
Georgiu Baritiu	1. 5.
Andreiu Muresianu	17. 21.

Marire intru cele inalte	37.	Pre treptele claustrului	277.
Vragitorea	53.	Sgarcitulu	285.
Museulu din Vien'a	69.	Reconvalescent'a	301.
Peregrini mohametani re'ntorcându dela Mecca	85.	De pe pustele Ungariei	309.
Dominec'a floriloru in Ierusalimu	101.	Un'a din neamulu lui Faraonu	317.
Michailu Cogalniceanu	113.	Festivitãti militare in Petersburg	325.
Mari'a Magdalin'a, Mari'a lui Iacobu si Sa- lomi'a la mormentulu Dlui	116.	Nascere: Dlui N. Is. Christosu	333.
Ierusalimulu vechiu	125.	<i>Diverse. Cronica.</i> 15. 31. 46. 63. 79. 95. 111. 131. 147. 164. 176. 188. 200. 215. 228. 239. 248. 264. 295. 312. 326. 340.	
In dulce reverte	137.	Festivitatile dela Curtea de Argesiu	293. 308.
Barbatulu veduvu si fiic'a orfana de mama	153.	<i>Notitie.</i>	16. 47. 131. 216. 228. 280.
Capu de studiu	169.	<i>Glume.</i>	16. 32. 48. 64. 132. 280.
Soçi'a lui Miltiade	181.	<i>Diuaristicu.</i>	32. 47. 95. 148. 164. 188.
Tener'a fermecatória si betrân'a vragitória	193.	<i>Bibliografia.</i> 47. 63. 96. 112. 200. 216. 271. 312. 327.	
Cetele angeresci	204.	Afora de ace'a multime de Gâcitori si alte amenunte.	
Frumós'a bruneta	221.		
Care e mai nefericita	233.		
Susu in raiulu fericiriloru	245.		
Isusu la fântân'a lui Iacobu	253.		
Probe din ilustratiuni'e cartiei de rogatiuni „Margaritariulu sufletului“ aparuta in ed. nóstra	260.		
Dîn'a valuriloru	268.		

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

GEORGIU BARITIU.

E betrânu acumu, dar' inca nu imbetranitu, literatulu si omulu politicu, care a traitu atâtu de multu cu noi si pentru noi, încâtu abia se va fi gasindu in tierile coronei ungare vre-unu centru de viétia românesca, in care elu nu este personalu cunoscutu.

Unu omu de statura mai puçinu cá midlocie, oachesiu cu façia supta, slabu dar' nu plapându ci cu deosebire bine incheiatu si de o elasticitate adeseori aprópe nervósa. Capulu taiatu óre-cumu din intregu la frunte, la umerii obrajiloru si la barbîe e croitu cãm in coltiuri, ochii marunti suntu vii dar' nu neastemperati, ér' impregiurulu buzeloru ascutîte e totu-de-a-un'a o mişcare de o aspra hotarire. Pasiulu î-i este tiapênu, mişcarile-i suntu iuti dar' nu nerabdatóre, éra vorb'a, ce'a ce mai alesu ni se intiparesce, vorb'a-i este respicata, aprópe restita.

Este unu omu care vré ce'a ce vré cu multa inderetnicie si nu suferé impotrivire: acést'a e prim'a impresiune, pe care ni-o produce intrég'a lui infaçisieré.

Si póte cá asemenea omu ar' fi si fostu déca ar' fi traitu in alte timpuri si in alte impregiurari: in têmpurile si in impregiurarile, in care a traitu G. Baritiu a fostu si este omulu care

suferé impotrivire, scie se se oprésca in locu, cându nu póte merge inainte, dar' nu se dá nici o data inderetu nici se abate din cale, ei merge, indata ce póte ér' se mérga in directiunea odata apucata.

Asia e cá literatu, asia e si cá omu politicu — Cá literatu este unulu dintre cei mai insemnati respresentanti ai scolii dela Blasiu. A fostu pe tempulu, cându ideile acestei scolii nu eráu cunoscute de câtu unui fórte micu numeru de ómeni, a fostu cându in cercuri fórte largi ele ajunsesera a fi exagerate, si este si astadi, dupa-ce soçietatea româna s'a reformatu prin ele si a trecut la altele. — Cá omu politicu elu este celu mai hotaritu portatoriu alu tradiuniiloru nóstre de politica nationala dinastica. . . .

Elu este totu omulu, care erá acumu cinci-dieci de ani, cându si-a inceputu lucrarea cá profesoru.

Georgiu Baritiu s'a nascutu la 12/24 Maiu anulu 1812, in Juculu de josu din comitatulu Clusiului, unde tatalu-seu Ioanu Popu erá preotu greco-catolicu. Studiile, dupa órecari pregatiri primite in cas'a parintésca si la scól'a maghiara din Traticau si le-a facutu

la gimnasiulu din Blasiu si la academi'a din Clusiu unde a terminatu cursulu de filosofie.

Intorcându-se apoi éra la Blasiu, s'a pregatitu aici pentru carier'a preotiésca, si la 1835 a fostu numitu profesoru gimnasialu.

N'a statu inse aici, ci fórte in curéndu s'a mutatu la Brasiovu, cá se se puna la dispositiunea Româniloru, cari au meritulu de a fi pusu dimpreuna cu elu temelile instructiunii române din acestu orasiu.

Viéti'a lui G. Baritiu este atât de bogata in fapte literare si politice, încátu amu lipsí de la detori'a, pe care-o avemu fačia cu acestu eminentu contemporanu alu nostru, déca amu intrá cu acésta ocaziune in o descriere amenuntita a inriuririi, pe care aceste fapte au avutu-o asupr'a desvoltarii nóstre.

Unu lucru sêmtímu cu totii: cá elu a redicatu nivelulu soçietatii, prin care a traitu.

Cum si cátu l'a redicatu acést'a nu o vomu cercetá de asta-data

Elu este din pleiad'a de ómeni teneri, care in primele decenii ale secolului nostru pléca pe urm'a lui Georgiu Lazaru si se respândescu peste totu pamêntulu locuitu de Români, cá se propage ideile celoru trei intemeiatori ai culturii nóstre moderne si se lucreze in sensulu loru. Si G. Baritiu e dintre aceia care si-au alesu partea mai grea a acestui apostolatu remanêndu aici acasa, desí in dóne rënduri a fostu chematu in cele mai bune conditiuni se tréca la fratii nostri de peste Carpati.

Si greu este chiar' si astadi se stái si se lucrezi aici: ce nemesuratu de greu trebuiá se fie atunci!?

Chiar' si astadi cei mai multi dintre noi suntu siliti a face mai multe treburi de-odata si a-si rumpe asia dîcúndu viéti'a in mai multe bucati, pentru de-a respunde turtoror trebuintieloru. — Atunci nici cá poteá fi vorba de o impartíre a sarcineloru. G. Baritiu care se pregatise pentru preotie, trebuiá se conduca o scóla comerciala, se intemeieze (la 1838) „Fóie'a pentru minte, anima si literatura,“ se mai infintieze totu elu si o fóie politica, „Gazet'a de Transilvani'a,“ se se preocupe si de istoria, se se puna in fruntea unei intreprinderi industriale si se mai iee parte si la viéti'a politica.

Tóte aceste in midiloculu unui poporn atunci inca fórte asupritu, tienutu in intune-

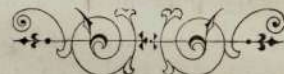
cime si puçinu dispusu a-lu spriginí, si in lupta cu nisce adversari preocupati de puterea loru.

Ori-cátu de multe ar' fi fostu inse greutátile si ori-cátu de mari, increderea in viitoriulu neamului nostru le covêrsiá pe tóte. Cà intrég'a generatiune, din care face parte G. Baritiu sêmtiá, cá suntemu porniti spre desvoltare, cá timpurile se schimba si cá mergemu cu o necesitate organica spre idealulu pe care si-lu plasmuisse.

Acésta credintia in viitoriulu neamului nostru l'a ajutatu se tréca intregu prin tóte greutátile, prin tóte loviturile, prin tóte desamagirile, se remâna teneru si veselu dupa o lucrare, de cincidiece de ani.

Si bine au vedintu ei, betrânii nostri, pe cându eráu tineri: — ne-amu desvoltatu, timpurile s'au schimbatu si mergemu, mergemu inainte, fàrà cá se ne mai intrebamu, cum si de ce, cându atâte suntu nevoile, cu care trebuie se ne luptamu.

Déca descuragiati in lupt'a cu aceste greutati, ne pierdemu pe o clipa credintí'a si na-dejdeá de isbanda, se mergemu la G. Baritiu, cá se ne spuna cumu a fostu odinióra, câte-a vedintu, prin câte-a trecut si ér' ne vomu sêmti mândri si fericiti de a fi fostu nascuti români.

Ei doi....

Si ea si elu cându s'au gasitu,
Au fostu tacuti si n'au vorbitu;
Cà-ci ce pareá cá i-a petrunsu,
De ei insine au ascunsu.

Dar' cându music'a cá in visu,
O hora mare a deschisu,
Ei amendoi de doru impinsi,
Incetu mânilé si-au intínsu.

Si cându music'a a 'ncetatu
Si hor'a mare s'a fostu spartu,
Ei amendoi cá-'n doru sîitu
In ochi de-odata s'au privitu.

* * *

Ani multi de-atunci s'au dusu pe rëndu,
Cu reu si bine in schimbându,
Dar' ea si elu, adesu cu doru
Sioptescu: de-ântâiulu stantu amoru!

Emilia Lungu.

B A B E T ' A

Romanu.

CAPITOLUL I.

Rusînea.

„Din Jonica oiu face unu Domnu!“

„Se te ajute D-dieu! Cu ce draga de anima asiu fi facutu si din Tomiti'a mieu, cã-cu este cu capu, carte scie de si n'a mersu decãtu doue ierni la dascalulu Jancu.

„Scimu, scimu Raveico . . . diceai cã-ti trebue banii pentru cele trei dîle ce a-ti ajutat u in câmpu la noi.“

„Asia nene Radule,“ intari lelea Raveica of-tãndu.

Nenea Radu se scolã, mersè la mèsã, deschise puulu si scosè din elu unu fiorinu si douedieci de cruceri.

„Trei nemtiesci bani rei, atãtu vi se face, dîse elu intindîndu banii acelei neveste cu faci'a pricagita, cu portulu seracuti u, care steteã dinaintea lui si pe care am auditu cã o chiama Raveica.

„Trei nemtiesci nene Radule, repetã lelea Raveica cu unu suspinu amaru, cãndu primu banii, pe care luãndu-i i-i legã intr'unu coltiu alu cãrpei s'ale de pe capu, apoi dîse: „remaneti cu bine,“ si plecã clatinandu mereu din capu.

Nenea Radu remasè singuru cu lelea Maria nevèsta-s'a.

Se nu ne inchipuimu cumv'a cã nenea Radu este vre-unu omu putredu de bogatu, fiindu-cã l'am auditu dîcîndu, cã din Jonica alu seu voiesce se face domnu. Erã — neci vorba nu mai incupe despre acèst'a — unu omu cu dare de mîna, inse deca te uitai la elu, credeai cã nu prea are nici elu cele de lipsa. Acumu buna ora nu incaltia se nici cisme, nici opinii, ci erã descultiu tocmai cã si nevèsta-s'a, cã-cu pe tîmpu de vèra, si cãndu n'aveã se face vre-o cale, amblau totu-de-a-un'a asia desculti cum se deprinsera din mosi-stramosi si neci prin capu nu le treceã, a se lasã de acèsta datina din betrãni, macarucã nenea Radu 'si agonisise vre-o doue pamènturi de aratu si altele de fènatie, si aveã siepte cãi in grajdu, cinci pe drumu cu marfa de-ale negociatoriloru si trei cara.

„Audi Jonica, tatalu-tèu vrea se face domnu din tene, dîse lelea Maria catra unu copilu cã de vre-o siepte ani, care se tavalia pre prispa. „Vreai se te faci?“

„Pai“ respunsè acèst'a.

„Vedi cãtu e de cu minte,“ strigã nenea Radu, care esise si elu afara dupa nevèsta-s'a.

„Nu-mi mai trece, cã si Raveic'a . . .“ re-ncepù lelea Maria.

„Ce nu-ti trece?“ facù nenea Radu, cãci lelea Maria se intrerupsesè din vorba, cã se gone-sca vitielulu, care se apucasè se rãda prin cre-paturile siurei pe unde se aretã cãte unu firicelu de orzu.

„Cã Raveic'a ar' fi voitu se face si ea domnu din Tomiti'a ei“ 'si sevèrsi ea apoi vorb'a, intor-cãndu-se la barbatu si la copilu.

„Nu-i muma si ea, respunsè nenea Radu, „ba mai muma decãtu tene“ adausè elu in sine.

„Ce mai muma!“ strimbã lelea Maria din nasu.

„Cã tôte mumele“ urmã nenea Radu.

„Ce, pe mine femeia cinstita, me pui in rëndu cu un'a cã Raveic'a?“ intrebã lelea Maria aprinsa.

„D'apoi,“ ingãna nenea Radu, „adeca vorb'a vine, ea nu l'a avutu de-a gat'a. . .“

„Pst . . . facù lelea Maria clintindu din ochi si aretãndu cu-o privire fugitiva asupr'a lui Jo-nica, eu nu l'am facutu cu-o catana. . .“

„Pst . . . repetã acum si nenea Radu la rëndu-lu seu, punèndu totu-odata degetulu pe gura.

Jonica la cuvèntulu catana, cascasè o gura cãtu o siura si remasè cu ochii fîntiti la muma-s'a.

Lelea Maria nu erã atãtu de rea de anima sèu atãtu de neprecugetata de capu, precumu am fi potutu crede dupa vorbele ei de pana acum. La semnu ce-i facù barbatulu seu, 'si luã sèma cã nu este nici decum bine a vorbi despre ase-menea lucruri deinaintea unui copilu, si luãndu-si sèma — tacù.

Erã inse prea tãrdîu, Jonica audisè si intie-lesese vorbele ei din urma.

Ulmenii, locul unde traiãu ómenii cu cari ne-amu intèlnitu chiar' acum, nu se poteã numi satu, cã-cu stã numai din vre-o cincisprediece case si n'aveã nici beserica, ba nici cãrciuma chiar'.

Locuitorii din Ulmeni se inchinãu la beseric'a din satulu vecinu si inchinãu paharele totu in acelu satu, anume Bãrsesci, care erã cale cã de vre-unu patrariu de óra de-acolo. Dar' mai erã si unu orasiu prin apropiere, nu-ti trebuia nici un'a óra intrèga cã se ajungi pana in acelu orasiu numitu Stefanesci.

Ulmenii erã dara unu catunu, inse nici de-cum unu locu pustèiu. Casele lui nenea Radu erãu cãm pe la capulu satului, la marginea padurei pe-o poenitia din cele mai minunate cãte poti vedeã pre acestu frumosu pamentu.

Spre drèpt'a caseloru unu piscu cu brado drepti cã o facia si inalti cã o beserica, spre stèng'a loru o gradina domnesca cu flori frumóse, care se vedeãu prin zabrelele de feru ce prejnuia u acea gradina.

Deinaintea caseloru in fundulu poenei erãu éra si paduri asiediate un'a dupa alt'a, totu mai pe dealu, totu mai susu, mai susu, de pareã cã dealulu celu mai inaltu nu mai aveã de cãtu o palma-doue pâna in ceriu, cãndu erã seninu, cãndu erã inse vreme innorata steteã acoperitu mai pana josu de nori, cètia si burahaiu.

Ièrb'a de pe poenitia nu cresceã nici odata mai mare decãtu de lungimea unui degetu, cã-cu o pasceãu vitieii, carii o scurtãu mereu si ast'fe-liu erã cã si cãndu pamèntulu pe-acolo ar' fi fostu acoperitu cu unu covoru scumpu de catifea móle in faci'a smaraldului.

Acolo pre acelu covoru mergeáu copii din Ulmeni de se jocáu, fugiáu, se intreceáu, de aruncáu pietre cu prasti'a, de se luáu la lupta drépta si la trântéla cu piedeca. Acolo sevêrsiáu tóte acele fapte cu care se indeletnicescu copii, imitându multu-puçinu pe ómenii cei mari. Vorb'a ce'a, ce din pisica ese sióreci prinde.

Vatafulu copiiloru erá Tomitia alu Ravechii.

Elu sciá se-i mustruésca mai bine, elu aruncá mai bine si mai departe cu prasti'a, fugiá mai bine si erá mai tare de câtu toti, elu sciá cele mai multe cântece, povesti si câte tóte.

Jonica alu Radului erá cu vre-unu anu mai micu decátu Tomiti'a, dar' erá si mai slabu, mai siubredu, mai nepreceptu in tóte, inse totusiu se credea mai multu decátu elu, sí-lu pismuiá deci pentru trecerea ce aveá deinautea celor'alalti baeti.

Acésta pisma l'ar' fi arsu pe Jonica si mai tare la anima, déca nu s'ar' fi mangaiatu adeseori cu gândulu, că Tomitii nu-i aduceá nici odata mama-s'a pâne alba din Stefanesci, lui inse i-aduceáu parentii in fie-care dí de têrgu, adeca Vinerea, cându se intorceau dela orasiu, nu numai pâne alba, ci si covrigei si colaci albi cá zapad'a si moi cá fulgii si buni . . . mai buni decátu cép'a, apoi se mai mângaiá cá ajungêndu pe Tomiti'a in vârsta 'lu va intrece chiar' si in tarie si in minte si intru tóte.

Nu voimiu se sustienem' cá aceste gânduri eráu asia de lamuritu asiediate in capulu lui Jonica, dupa cum le-am espusu noi, dar' cá m'asia erá sêmtirea lui.

Se mângaiá Jonica, da, inse pism'a s'a catra Tomiti'a totusiu nu si-o innecá, nici cá s'ar' fi incercatu, nici cá ar' fi voiuu vre-o data se-o innece.

Cându audisê dara ace'a vorba din gur'a mamei s'ale, pe care o scimu cu totii, nu avú altu gându decátu a se folosí câtu mai ne-intârdiatu de scirea ce audisê pentru a batjocori pe Tomiti'a.

Cum se vediu nepânditu de parenti, o luá totu o fuga in partea ace'a a poenei, unde vedeá pe baetii catunului adunati la olalta.

Lelea Maria zarí plecarea s'a, crediú inse cá alérge se se jóce si elu cu cei'alalti baieti si de-órece n'aveá nici o pricina cá se se téma de cev'asiu, 'lu lasasê se fuga.

Pe pagisce erá valu-vêrtegiu mare.

Unu cârdu de baieti din Bârsesci venisê prin padurea dela Ulmeni, cá se caute bureti de cei laptosi, de cari nu se faceáu niciari asia de buni la gustu, cá sub bradetulu de-acolo si intorcându-se acasa dasera prin poenitia, ér' acolo fura intêmpinati de cet'a Tomitii.

„Ho, mèi!“ strigara acest'a la vederea loru, „ce ne calcati hotarulu! déca ve trebuescu bureti, stringeti pe la voi.“

„De cându te-ai facutu tu jitaru?“ intrebá unulu dintre baietii dela Bârsesci.

Jitari se nuniáu pazitorii padurei. Satenii de pe munti nu urescu inse pe nimeni mai multu decátu pe jitari, deci acésta intrebare erá cá si

cea mai mare ocará, cu care se poteá acoperi vre-unu omu ciustitu de pe-acolo.

„Eu jitaru,“ strigá Tomiti'a „stati numai cá ve aretu eu voue! Ho pe ei!“ se adresá elu catra soçii sei si pornindu inainte mersê cu ei se se incaiere cu Bârsescenii.

Acesti'a mai slabi la numeru o luara la sanatós'a.

Tocmai in acea clipa sosi Jonica.

„Ai vediutu Jonica, cum i-am luatú la fuga?“ i strigá Tomiti'a falosu de isbând'a s'a.

„Vediutu,“ facú acest'a, apoi — fara nici o transitiune, dupa firea copiiloru í-i strigá câtu-i luá gur'a: mam'a díce cá màt'a te-a facutu cu-o catana“

„L'a facutu cu-o catana! n'are tata, màs'a e blastamata!“ asia strigara de-o-data copii din pregiuru, si toti câti 'lu urmasera pana acum, se departara in gramada dela elu tragându-se in partea lui Jonica.

Acest'a se sêmtiá fericitu de isprav'a vorbeloru s'ale. Inse fericirea s'a nu durá multu têmpu.

Dintru-ântâiu Tomitia remasê inlemnitu la cuvintele cele hilitóre ale lui Jonica, dar' preste puçinu 'si veni in fire.

„Minti misielule!“ ràcnè elu si sarí la Jonica.

Cet'a de baieti se spulberá cá plév'a in vèntu deinainte furiei s'ale.

„Minti!“ mai repetá Tomiti'a inca odata, apoi apucându pe Jonica de peptu 'lu sguduf de i-se clatináu dintii.

„Lasa-me! sãriti! ajutoriu! sbierà acest'a in fric'a mortii si cum se trudeá cá se scape din inolestarea de feru alui Tomitia, i-se rupsê chetórea dela camasia, de care 'lu priusesê profivaiculu seu, asia incátu scapá din mânu'a lui, dar' numai pentru a se lungí cu faci'a in susu pe iérb'a poenei.

Tomiti'a sarí la elu cá se-i traga vre-o dóue, dar' cum se plecá i-cadiú cutitasiulu ce-lu portá la brâu intr'o téca.

Acésta intemplantare fú scaparea lui Jonica, cáci Tomiti'a cá se nu-si pérdia cumv'a cutítulu se aplecá spre elu si-lu smulsê impreuna cu unu pumnu de iérb'a si de paie uscate la sine. Pentru a nu pierde vremea aruncá cutítulu cu iérb'a cea smulsa cu totu in sênu si se întórsê éراسi spre Jonica. Acest'a se folosí inse de ragazulu celu fericitu ce i-se dasê, se redicasê si cadiúsê cu vre-o doi pasi mai incolo in midilocolu baietiloru, napadindu-lu totu odata sãngele prin gura si prin nasu.

„L'a ucisu!“ 'la omoritu!“ típara copii inprastiindu-se cari in cotrou.

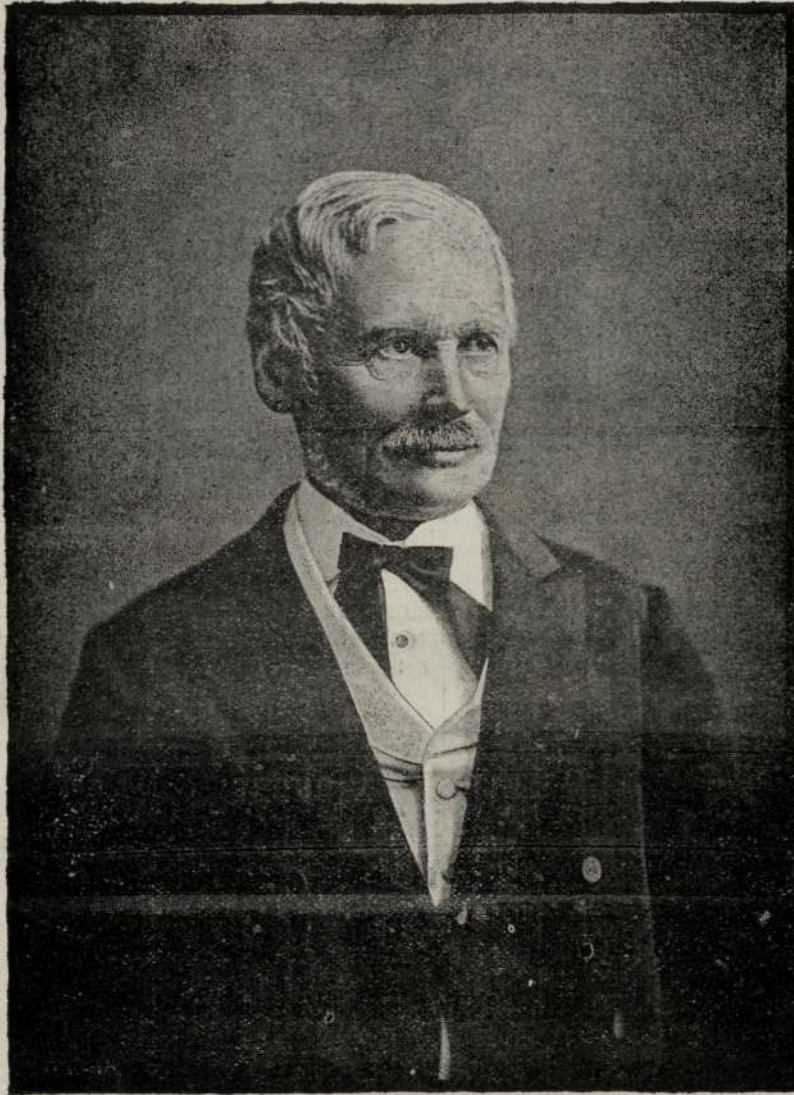
Tomiti'a inse infóratu de isprav'a luptei s'ale fugí in padure si numai dupace incepusê sórele se se cobóre spre apusu, mersê acasa.

CAPITOLULU II.

Fugitu.

„Ce mi-ai facutu, ce mi-ai facutu?! se tãnguia lelea Raveica cu ochii lacrimati.

„De ce nu si-a tienutu gur'a! respunsê Tomiti'a posomoritu.

GEORGIU BARITIU.

„Nenea Radu si lelea Maria dîcu cã deca oru pune mân'a pe tine te-oru schilodî, cum le-ai schiloditu tu pe Jonic'a loru.“

„Cã n'oru mai pune ei mân'a pre mene!“

„Of, of, seracii de noi...“

„Cã eu 'mi iâu lumea 'n capu.“

„Vai de peccatele nôstre!“

„Dar' nu fugu de fric'a lui nenea Radu, ci...“

„Nu fugi de fric'a lui nenea Radu, ci... repetã lelea Raveica tremurãndu cã vîrg'a si palindu-se.“

„Ci, ci...“ inganã baietulu si nu potù se vorbésca mai departe, cã-ci lacrimile cele mai amare î-i inecãu glasulu.

Apoi invelindu-si faci'a cu amîndouë mânilé strigã cu vócea intrerupta de suspine:

„De rusîne, mama... me ascundu, fugu, cã-ci me mânca rusîne.“

Si cu ast'a o tult alergîndu cã unu cerbu gonitu.

Raveic'a voia se-lu strige innapoi, dar' nu erã nici de cumu in stare a vorbi, pare cã o strîngeã cinev'a de gátu, cã se nu póta scóte nici macaru unu tîpetu de dorere.

'Lu urmarî cu ochii pâna unde-'lu mai poteã vedé, pâna la unu locu unde o cotitura a drumului, 'lu facù neveditu.

De-abia acum 'si regasi glasulu.

„Tomitia!“ strigã ea cu viersu petrundietoriu.

Tomiti'a inse nu-o mai audiã, séu cã nu voia se-o mai audiã.

„Tomitia!“ repetã biét'a femeia inca odata, apoi cadîu la pamêntu.

Sórele erã pe la chindii.

Raveic'a steteã inca lungita pre prisp'a colibei s'ale, unde am veditu-o cadîndu, candu dorerea cea mare ce-i pricinui-se fug'a fiului seu i-luásé tóte poterile.

Lelea Maria alui Radu, mam'a lui Jonica erã aplecata de-asupr'a ei, o scuturã de braçiu sî-i strigã:

„U, surata Raveica scóla!“

Acést'a deschisè ochii.

Cum dete cu ei de Mari'a, tîpã cã luata din iele:

„Mi l'ati mîncatu!“

Lelea Maria se obli si privindu pre surata-s'a cu faci'a spariata 'si facù cruce.

„A nebunitu serman'a,“ dîsè ea.

„Ba n'am nebunitu,“ respunsè Raveic'a si se scolã.

„Ce ai dara pentru D.-diu?!“ intrebã Mari'a.

„A fugitu Tomiti'a, m'a lasatu!“ respunsè Raveic'a si siróie de lacrimi î-i spalara faci'a.

„Dór' de gróz'a nôstra, vai de mine!“ facù Mari'a.

„Ba nu,“ dîsè Raveic'a.

„Apoi se va întórce dara, va fi mersu in padure!“

„Nu, nu s'a mai întórce, mi l'a-ti mîncatu!“

„Lui Jonica nu-i este nemicu, mangaie-te!“

„Se me mangaie cu ast'a, dar' ce mi-e mie de Jonica alu vostru!“

„Apoi deca-'lu omoriã, 'ti pareã mai bine?!“

„Batãr' sciãm cã n'a fugitu de mine!“

„Ce vorbesci surata! totusiu ai capiatu!“

„Of, afurisita se fi fostu si clipit'a in care mi-a venitu gîndulu a me mutã aici la Ulmeni, intre nisce ómeni hulitori cum sunteti voi... chiar' de s'ar' mai întórce Tomiti'a nu va mai fi baiatulu meu celu dragu, mi l'ati otravitu cu vorbele vóstre!“

„Raveica draga, se nu cumva se credi c'am facutu-o din vre-o reutate de anima... dar' iã m'a luatú gur'a pe deinainte... uitãsemi cã-i si Jonica de faciã si cã ne aude. Baiatulu cu capulu seu celu nepriceputu, n'a avutu mai mare zoru, decãtu se alerge la Tomiti'a si se strige dupa elu...“

„Cã l'am facutu cu o catana, asia este muiere, ast'a a strigatu fiulu teu dupa alu meu?“

„Ce me mai intrebî, cã-ci o scîi dóra!“

„Mi cãm dedeãm eu cu parerea, dar' de sciutu n'am sciutu. Bine surata Maria, 'ti multiamescu de tóte bunatatile t'ale! Bucuri'a ce mi-ai facutu cu uniculu meu fiuu, ace'a-si bucuria se-ti dee D.-diu si cu Jonic'a alu teu.“

„Taci Raveica, cã peccate-'ti faci. Iati inapoi blastemulu teu... ori ce mi-ai cere, fia lucrulu celu mai pretiuitu, chiar' averea tóta ti-o dáu, nu-mai se-ti intorci cuvêntulu...“

„Asia! credi cã eu am mai puçina anima, cã-mi iubescu mai puçinu copilulu de câtu tene, de sî l'am facutu cu-o catana...“

„D'ãoi nu-i dreptu óre,“ tífui lelea Maria, care nu prea erã din cele rabdatóre.

„Dreptu, dreptu! si... de e dreptu ce a-ti avutu cu sermanulu baiatu?!“

„Nu-ti spui cã n'am avutu nemicu cu elu, si cã-mi pare reu de ce'a ce am dîsu, dar' acum én' spune-mi Tomiti'a alu teu nu ti-a lasatu cumva vre-o cruciulitia...“

„Ce feliu de cruciulitia?“ ...

„De aur!“ ...

Nu sciu nemicu de nici ó cruciulitia...“

„O portã Jonic'a meu la gátu, si acum nu-o mai are.“

„Tréb'a lui...“

„Remã sanetósa Raveica!“

„Deca este unu D.-diu in ceriu si dreptate la elu trebue se ve resplatésca reulu ce mi-ati facutu!“

Mari'a nu-i mai respunsè nemicu, ci se intorsè acasa.

„Gasitu-ai?“ intrebã nenea Radu.

„Nu, am cautatu pe pagisce, am intreatu pe toti...“

„Si pe Tomiti'a?...“

„Tomiti'a a fugitu!“

„Unde?“

„Dar' sciu si eu, mã-s'a díce cã-a luatú lumea in capu.“

„Ce ne-om face noi fãrà cruciuliti'a lui Jonica!“

„Nici cã am avutu vre-o-data lipsa de ea.“

„Dar' Jonica — erã uniculu semnu...“

„Cine scie pentru ce va fi bunu si ast'a, D.-diu va fi vrutu se-o piérda.“

„Asia va fi muieră.“

Tomiti'a fugindu dela colib'a mamei s'ale, o luasè prin o livada inverdita, care se intindea cã vre-unu sfertu de ora dela Ulmeni si mergea pana la hotarul Bãrsesciloru. Nu se oprì nici macaru se resufe pâna ce n'ajuasè la capetulu livedii.

Acolo se asiediã pe o pãtra din drumu, 'si spriginã cõtele de genunchi, 'si pusè capulu intre palmi si refãndu-si ostenel'a incepù a se gãndi.

Acasa nu mai voiã se se întõrea cu nici un pretiu. Dar' unde se se duca? Bãrsescii erãu prea aprõpe de Ulmeni, acolo nu poteã se se asiedie, nici in orasiu, nici in altu satu din pregiuru ci.. asia se hotari elu dintr'unu gãndu, trebue se mër-ga din colo in tiér'a romanésca.

Dar' cum se tréca graniti'a? cu ce se mër-ga? ce se mânãnce? astea erãu nisce întrebãri, la cari nu potù se respunda iudata.

„Voi merge la casele õmeniloru din Bãrsesci si me voiu rogã se-si faca mila de mine si se-mi intinda cãte o bucatfca de mamaliga. Voiu stringe dór' atãt'a, cãtu se potu mânca dõue-trei dfile, ér' pâna atunci voiu fi trecutu preste plaiu din colo in tiéra si me voiu adaposti acolo la vre-unu crestinu.

Tomiti'a de si nu numerã mai multu de cãtu cã vre-o siepte-optu ani, cunoscea tõte potecile si cararile, cari duceau prin muntii din pregiuru in partea romanésca, cã-ci vér'a-iér'n'a mergeã cãndu dupa gateje, cãndu dupa fragi, smeura si bureti in padure.

De pe pãtr'a pe care se asiediasè vedeã deinaintea s'a de-asupr'a satului Bãrsesci sîrulu de muntii, preste cari aveã de gãndu se tréca.

Intr'o parte vërfulu celu ascutitu alu „postovarului,“ de unde se vedeã pana in vama la Predealu, ér' desre alta parte cõm'a muntelui numitu „pãtr'a mare,“ care i-se aretã acum cã si chipula unui omu lungitu in unu cosciugu deschisu.

De multe ori se uitasè Tomiti'a la acèsta formatiune bizara a muntelui, dar' nici odata nu i-se nalucisè unu chipu asia de jalnicu cã si acum.

'Si întõrsè ochii de acolo, cãci sèntiã, cum 'lu impresionã de reu acèsta vedere. Apoi aruncã o privire asupr'a livediei, se uitã la sîrulu de muntii, cari inchiãu orizontulu locului seu de nascere si scuturãndu-se cã de unu chinu greu o pornì inainte spre Bãrsesci, unde voiã se cãra mila pe la usile õmeniloru.

La capulu satului erã o carciuma.

Cum se nu fi fostu, ci — cã dõra Bãrsescii erãu lângã drumulu imperatescu, care ducea dreptu prin mediuloculu satului in tiér'a romanésca.

Acestu drumu de vëcuri si pana in tãmpulu unde se petreceã istori'a nõstra, erã aprõpe unica cale, pe care in vreme de iérna poteãu se strabata locuitorii Europei pana in tiènuturile cele bogate ale tierei romanesci.

Cãrcium'a dela Bãrsesci, fiindu in cale erã fõrte cercetata, cã-ci formã prim'a statiune dela Stefanesci, ér' cãràusiulu celu adevèratu, crescutu

din neamu in neamu la acèst'a cãm murdara dar' poetica meserie, ar' fi moritu mai bine, decãtu se nu se fi opritu la locurile sciute.

Mai in tõta vremea, dflu'a, sér'a, ba chiar' si nõptea se gasiã cãte unu caru dõue incarcate cu marfa trase deinaintea carciumei, si date pe cãtu se pòte din drumu.

In clip'a cãndu ajunsè Tomiti'a la carciuma unu caru cu marfa steteã — resturnatu in sian-tiulu sioselei.

Stapènuulu carului injurã cãtu-i luã gur'a pe unu baiatu, care tragèndu la o parte, mânasè cãii atãtu de reu in cãtu resturnasè carulu pe drumu oblu cã in palma, cum dicesã cãràusiulu.

„Luã-te-ar' àl'a si àl'a!“ strigã elu cãtu-i luã gur'a „cã bine ti-ar' fi fostu se-ti fi frãntu gãtulu prostule, ticalosule. Déca asiu avè altu baiatu la indemana te-asiu dá dracului, béza rea ce esei!“

Audindu Tomiti'a aceste vorbe, avù de-odata unu gãndu bunu si disè:

„Ia-me pe mine, bade!“

„Dar' scii se mânã cãii?“

„Sciu nene!“

„Dà-te in laturi! se intrerupsè cãràusiulu restindu-se catra baiatu, care umblã se puna si elu mânã cu cei'alalti õmeni, ce venisera se redice carulu si se-lu scõta din siantiu.

Inca o opintire, si inca un'a, si mai un'a, si éta, éta cã carulu stã.

Acum 'si stersè badea Niculae, cãràusiulu, sudorilo de pe frunte si disè catra Tomiti'a:

„Déca te pricepi la de-ale cãràusiei, én' pune-te la sîregl'a cea de colea; se vedemu ce is-prava 'mi-vei face.

Tomiti'a se apucã de lucru si-lu sfèrsì spre multiemirea lui badea Niculae.

„Cum te chiama? 'lu întrebã acest'a?“

„Toma!“ respunsè elu.

„Alu cui esci?“

„Alu Raveichii lui Ciurea din Ulmeni!“

„Ai tata?“

Acèsta întrebare sagetã anim'a bietului baiatu, dar' elu totusiu respunsè fora pregetu:

„N'am!“

„Bine, me voiu întielege cu màt'a candu me voiu întõree dela Bucuresci.

„Pãn' atunci...“ facù Tom'a intristatu, cã-ci credeã cã badea Niculae nu voiesce se-lu ia cu sene.

„Pãn' atunci, hop, susu in caru si hai se plecamu cu D.-diu,“ — ér' tu, se întõrsè catra baiatu, „ticalosule se fii bunu bucurosu, cã te lasu cu atãt'a!“

Ast'feliu gasisè Tomiti'a adapostu tocmai cãndu credeã cã va fi silitu se ratacésca prin paduri, si se dõrma pre vre-unu vërfu de munte.

Carulu pornì.

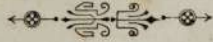
Noi nu potemu se-lu insoçimu, de si am face ast'a cu cea mai draga de anima, cã-ci vai multu e frumosu drumulu acel'a pre care-lu strabatura, frumosu si poeticu, celu peçunin pâna la unu locu, cale de aprõpe dõue dfile dela Bãrsesci.

Trebue se lasamu acum pre Tom'a de-o-cam-data — in voi'a intemplerii.

Vomu reveni câtu de curându la elu, vomu aflá tóte câte ne suntu de lipsa despre sórtea s'a, acum inse trebue se alergamu in alta parte, unde iubitu cetitoriu si dragalasi'a cetitore nici cu gândulu n'ar' fi gânditu cà-i vomu duce, si inca de-a dreptulu dintr'unu câtunu romanescu.

Ce'a ce avemu se povestimu acum se petrece tocmai in capital'a Austriei, in orasiulu faimosu cu numele Vien'a. (Va urmá.)

TEOCHARU ALEXI.

DEMNITATEA FEMEILORU.

Sociei mele.

Stima femeiloru dati si onóre!
Câci ele'n viétia a ceriului flóre
— Flórea iubirii — cu dragu o sadescu
Si in alu Gratiei templu divinu
Foculu virtutiloru mari intretienu
Si-alu sântieminteloru, ce fericescu.

Vecinicu de pe drépt'a cale
Se abate unu barbatu,
Vecinicu gândurile sale
Marea patímei strabatu;
Lacomu elu in departari
Pribegiesce suspinându
Preste tieri si preste mări
Dupa visulu seu vénându.

Dar' cu-o privire, ce farmeca, léga,
Ea flu întorce din calea-i pribéga
Pe a presentului cale de pace;
Ea, ce'n a mamei coliba placuta
Stat-a retrasa, modesta, pierduta,
Ea e menita ferice a-lu face.

Nisuinti ne'nduplicate
Cu putere sdrobitóre
De barbatu esecutate
Suntu in viétia-i orbitóre.
Ce-a creatu, ér' risipesce,
Doruri preste doruri are,
Capulu hidrei vecinicu cresce...
Unu-i josu... altulu resare.

Dar' multiemita cu bunuri mai scumpe,
Ea a momentului flóre o rumpe,
Dându cu iubire si celui lipsitu
Si in sciinti'a ce i-e 'nascuta,
Ea decátu densusulu e mai avuta,
Cà-ci poesi'a-i alu ei favoritu.

Aspru, mândru, pentru sine
E barbatulu. Elu nu scia
Farmeculu, ce intretiene
A vietii poesia.
Totulu cauta se-infrunte
Lacrimi nu-lu imblândiescu;
Chiar' a vietii lupte crunte
Si mai tare-lu otielescu.

Dar' cum e arp'a eolica tréza,
Numai zefirulu in ea vibréza,
Ast'feliu si inim'a ei simtitóre
Gingasiu atinsa de ori ce dorere,
Iata cà vérsa spre-a s'a mângaiere
Perle cà róua din ochi lucitóre.

Forti'a-i dreptulu, care-i strînge
La donnire pre barbati;
Ei cu spad'a unsa'n sânge
Stau pe dreptu incalcati.
Astu-feliu patimile tóte
Intre densusi se resbuna,
Charis fuge... numai póte
Sta cu Eris impreuna

Dara cu lacrami, rogari, ce convingu,
Forti'a femeile o invingu,
Stîngu neunirea aprinsa si lupta
Tóte poterile centrifugale
Se le prefaca in centripetale
Si se unéscu, ce-i vecinicu in lupta.

MANUSI'A.

Lâng'a leiloru arena,
Asceptându a luptei scena
Regele Franciscu siedeá;
Si'mpregiuru-i pe balconu
Cei mai mari de lângu tronu
Si o cununa de dame-acceptá.

Si regele cum poruncesco,
Pe-a cusicei usia pornesco
Cu pasiu maiestaticu si greu
Unu leu,
Ce mutu se rotesce,
In giuru-si privesce,
Cu-o lunga cascarea
Scutura cóm'a s'a mare
Si labele i-si netediesce
Si josu pe paméntu se lungesco.

Si regele ér' poruncesco,
Pe locu o usia se vede
Deschisa éra
Si din cusica acum se repede
— Selbatecu sarindu —
Unu tigru afara.
Tigru pe leu cum záresce,
Grozavu mugesco
Si cód'a-si incolacesce,
Dar' ér' se umilescu:
Cu limb'a se linge
De leu nu s'atinge
Si mórúe, mórúe.
Pe'ncetulu se târaie
Si ér' pe paméntu se lungesco.

Si regele ér' poruncesco,
Pe locu dintr'o cusica cá fulgerulu éra
Doi leopardi saru de-odata afara
Si cu o sete de lupta cumplita
Pe tigru s'arunca, de paru sè-lu inghita
Se apara tigrulu dar' mai reu i-i atíetia.
Acum'a cu-o lunga mugire
Se scóla leulu si... ce liniscire!
Tacute in grupa
Apoi se apuca
La lupta grozavele mâtie.

Dar' din balconu-'naltiatu
O donnisióra a scapatu
O manasia pe loculu de lupta greu,
Tocmai intre tigru si leu.

Si in luare de risu donnisiór'a
Cavalerulu Delorges i dice asia:
„Domnule! imi juri mai cà'n tóta ór'a
Iubire, — de vrei o dovada a-mi dá,
Manusi'a, te rogu, a mi-o redicá!“

Deci cavalerulu in josu, făr' de frica,
Pe scari de graba se duce,
Si cu o rara virtute,
Din mijlocul fiaveloru iute
Manusi'a o ia si-o aduce.

Cu mare uimire
Si mare'ngrozire
Toti lauda brav'a lui fire
Si laud'a nu se sfêrsiesce.

Dar' cu o gingasia, dulce zimbire
— Semnu că-i aprôpe a lui fericire —
Domnisiór'a Cunigunde-lu primesce.
Er' elu i-i dîce cu taçi'a 'ntristata:
„Nu-ti ceru, domnisióra, nici o respłata!”
Si pe totudeaun'a o parasesce.

(Fr. Schiller).

C. Morariu.

FLORI DE MUSCHIU.

— Noveleta. —

Pe teras'a castelului siedeá si meditá jun'a
fetióra. Tenera cá róu'a, alba cá crinulu.

Lun'a poleiá paméntulu, amorulu poleiá vi-
surile ei, cu auru si cu lumina.

In dosu unu sîru de munti cu crestele 'n
nori, in façiá siesuri roditóre, scaldate in unda de
radie.

Sub terasa parculu in floritu; la póla Oltulu
linu si maiestosu,

Pe malulu Oltului cântá trubadurulu, unu
cântecu de doiu si de doru.

Vêntulu serii, cânteculu filomelei si doin'a
trubadurului — tóte, tóte cânta si slavesce ce'a
ce slavesce ea: amorulu.

Ea privesce, asculta si meditáza.

— Mama, mama, nu potu de dorulu lui. Por-
tretulu lui in sóre, portretulu lui in luna, vorb'a
lui in aeru si 'n vènturi, si dragostea lui aici —
in sènu.

— Nu, copila draga! Unu trubaduru, unu cer-
storiu. — Ascépta cá vine elu, celu doritu. Unu
prinçiú de vitia, cu suita mare si 'n pompa stralucitóre.

— Mama draga, elu e mai stralucitu de câtu regi-
gii cu coróne, elu cu arfa lui ajunge cu lumea tóta!

Nici luna, nici stele.

In parculu castelului se preâmbła dóue umbre
tainice, line, sioptitóre.

— Adela! intr'alta tiéra ne ascépta fericirea,
si acolo nu te va persecuá unu mire pre care 'lu
uresci. Vrei se vii cu mine?

— Intr'alta tiéra, si 'ntr'alta lume, unde
mergi tu vinu si eu!

— Adela in nóptea nuntii me ascépta. Lu-
mea e mare, si 'n ea ne ascépta fericirea.

E nópte.

Prin vechile coridóre se preâmbła misteriosu
dóue stafii ce stapènescu castelulu: urítulu cu
pustéiulu.

Unu liliacu bate cu arip'a 'n parete. Pustéiulu
tresare, urítulu se face grozavu.

Intr'o sala mohorita arde o lampa mica. La
lumin'a ei dóue figuri negre: domnulu castelului,
si unu proletariu cu façiá de diavolu.

Unu orologiu vechiu bate din cându in cându,
unu tactu monotonu si linu, cá si pulsulu mori-
bundului.

— Omule, dîse domnulu tainicu, — prece-
pi-ti maestri'a?

Satan'a facù din ochi, si scotièndu mân'a
de su manteea, i se vediù virtutea: unu cutítu sclii-
pitiosu.

— Mân'a mea e sigura, dómne. O lovitura
si mórtea.

— Elu stà in calea mea, trebuie se móra.
Éta, si mergi! — dîse domnulu, aruncându-i o pun-
ga cu bani.

Satan'a esí.

Pasii lui sunáu prin coridóre.

Urítulu se trase la unu parete, ér' pustéiulu
alergá si disparù prin zíduri.

Dar' numai pe unu momentu. — Diavolulu
esí, si pustéiulu re'ntorná, — prinde pre urítulu
de braçiú si umbla, — in taina, linu si 'ngrozitoriu.

Ér' pre turnulu castelului, tîpa o buha tristu
si cobitoriu.

Lun'a se redica maiestósa. Pólele ei de auru
se târaie pe paméntu, si luminéza câmpurile si
vezduhulu.

Filomel'a 'n crénga, trubadurulu la malu. Fi-
lomel'a cânta vesela dragostea ei, trubadurulu cânta
jelnicu dorulu lui. Unu cântecu si o tânguire.

Vechiulu castelu cânta si rescânta de vese-
lie, veselie de nunta.

Mirés'a 'n haina alba ascépta pe terasa. Cu
mânile 'n aeru inbraçisiéza unu visu: pe tène-
rulu amorezu.

Cântarea si sufletulu se légâna pe valuri, si
valurile se redica in ceriu.

Dar' unu tîpetu. . . . Cântarea incéta. . . .
filomel'a se sparie si tace.

Filomel'a tace, valulu dispere, si lumea pare
mai intunecata.

— Copila draga, tu esci cea serbatorita, tu
esci regin'a, vino 'n corulu nuntasiloru.

Mergi mama draga, mergi cá mergu. . . .

Lun'a pe ceriu e palida.

Hor'a nuntii se aude vesela.

In bercurile Oltului nu cânta pasere, nu trage
unu vèntu de véra, nu sioptesce o frundia.

Pe malu o figura alba si tacuta.

Tóte tacu in giuru, ea plânge; in haina alba
de mirésa.

In malu o arfa sdrobita, si picuri de sânge.

Ea se pléca, redica arfa, o saruta. . . . se
pléca, saruta picurii de sânge. . . . apoi se scóla,
stà pe malu, privesce la ceriu, 'si face cruce, si
incheide ochii.

Valulu se despica. . . . apoi se incheaga.

Si printre stele sbóra unu porumbu albu catra ceriu.

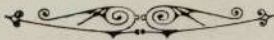
Intre zîdurile * * * castelului nóptea dealungulu se-audu vaiete, gemete si cântari.

Unu barbatu palidu — domnulu castelului, perênda salele spatióse, alérga prin coridóre, — si sbiéra si geme cumplitu.

Si colo pe terasa, nóptea la luna, ésa dóm-n'a castelului, si cânta unu cântecu grozavu, unu cântecu nebunu.

Josu între zîduri stapênesce uritul si pus-téiulu, susu pe turnurile castelului o buha cobitóre.

V. R. Buticescu.

PRIVIRE ASUPR'A LITERATUREI ROMANE.

Fie-care individu 'si-are partea s'a de suferintia, fie-care poporu partea de nenorociri; dar' nici unu individu, nici o natiune in lume n'a suferitu cá Românu si patri'a s'a.

Multe vécuri negre, de ruina si de doliu, trecurá preste pamêntulu Daciei Traiane. Români, elementu Daco-Romanu, suferira isbirea multoru vijelii ale sórtei dela colonisarea loru de cátra Traianu (veaculu 2-lea dupa Christ.) pâna la Radu Negru, Bogdanu, Dragosiu si Mircea celu betrânu, cari strînsérá elementele de acelea-si creditatie, datine si sêntieminte; de ace'a-si limba si religiune, sub unu sceptra, formându o singura familie, o singura ecsistentia, o singura natiune: Terra Romana séu Tiar'a Romanésca!

Ast'feliu dar' dupa 11 secole de trude si de suferintie, Români recapetáu rangulu loru între celealalte natii. Patri'a ce fusesè multu têmpu pentru ei unu asilu in paduri, séu o tabera in câmpie, se aretá acumu cu tóte caracterele unei mari comunitati; ambele provincii (Moldov'a si Munteni'a) se supuneáu la acelea-si legi la acelea-si institutii, la acel'a-si cultu, si cu tóte cá fie-care aveáu câte unu capu si guvernamentu in parte, nu érau inse in faptu de câtu dóue surori de ace'asi origine, avêndu numai doi tutori deosebiti. Aceste provincii remaserá confundate prin unitatea semêntiei, a limbei, a sórtei si a suferintieloru loru, si istori'a nu póte aperá drepturile unei'a fàra a consacrá pe ale celealalte; ast'feliu cá prin cugetarea ambiitósa ce le rîvnescce, a ocupá pe un'a este ale avea pe amendóua. ¹⁾

Români in midiloculu trecerei feliuritiloru barbari, gasira in ei inasii poteri de ajunsu spre a se impotriví necontenitu Huniloru, Poloniloru si Tatariloru, din cauza cá puternic'a loru organizatie, radiemata pe libertatea individuala si proprietatea de pamêntu le asigurá in resbele, bravuri ce nu poteáu aveá celealalte popóre crestine slábite prin slavie.

Dar' vai! nici odata acestu pamêntu nu cunoscu repaosulu; aci erá loculu de intâlnire alu toturoru navaliriloru celoru mari.

Dupa Atil'a vine Tamerlan, Baiazet, Mohamet; si in dílele nóstre Suvarof; dupa acést'a nelegiuririle din 1784, ocupati'a dela 1823 pâna la 1834; apoi reocuparea din 1848 si in fine invazi'a din 1853.

Purerea câmpiele Dunarei au fostu cea de-antaia prada a barbariloru.

Nu trebue a uitá cá un'a din puternicele cause de nenorociri ale nóstre, este si gresiél'a ce se-vêrsi Mihaiu Vitézulu, robindu pe tieranulu românú, ce'a ce prepará secolulu de ruina, de jale si de doliu alu Fanariotiloru, si cea de antaiu aliantia a Moldo-Româniloru cu Rusii veni se sigileze acestu vécu de trista memorie!

Sângele lui Tudoru Vladimirescu rescumpera salvarea si viét'i'a natiunei române, cum sângele lui Christu rescumpera esistenti'a neamului omenescu!

„Veaculu XIX. este celu mai mare din tóte veacurile, si sciti pentru ce? Pentru-cá este celu mai dulce. Acestu secolu liberéza pe sclavulu din Americ'a, redica pe pári'a in Asi'a, sd robesce in Europ'a ultimele resturi a le rugului, civiliséza Turci'a, face se strabata Evangeliulu pâna in Koranu, investesce cu demaitate pe femeia, supune dreptulu celui mai tare dreptulu celui mai justu, suprima piratii, micioréza pedepsele, condamna pedéps'a cu mórte, scóte catusile condamnatiloru, indulcesce supliciele, degradéza si vescediesce resboiulu. ¹⁾

In acestu veacu se lamuresce si se realiséza ide'i'a cá poporale suntu chierate a se intari in cercuri etnografice, deosebindu-si fie-care misiunea istoriei dupa propri'a s'a natura.

Pe lângá tesaurulu comunu alu popóreloru civilisate, mai are fie-care terêmulu seu a parte, in care 'si desvóita in modu specia'u individualitatea si separându-se aci de tóte celealalte, 'si constitue nationalitatea s'a. Ast'feliu se cere cá poporulu modernu se aiba o forma de statu nationala, si mai alesu o limba si o literatura nationala. ²⁾

Cum óre Românu, acésta fiintia inteligenta, susceptibila de progresu, pornita la actiuni sublime, poteá se stee nepasatoriu la vederea luminei uimitóre ce se revêrsa preste totu globulu in acestu secolu de renascere?!...

In acestu secolu aparurá in statulu nostru ómeni cá: Sincai, Petru Maioru, Cichindealu, Mumulénu, Georgiu Lazaru, Vacarescii, Eliade, Bolintineanu, Alexandri, Cogalnicenii, Balcescu, Cârlov'a, Urechi, Milo, Nicolae Ionescu, Ionu Bratianu, Negruzzi, Lauriani, Muresianu, A. Panu, Negri, Gulesci, Ionu Ghic'a, Amani, Tataresci, Voinesci, Teodorini etc., cari se distinsera in deosebitele ramuri de cultura: Poesie, Sciintie, Arte, Istorie, Politica etc. si cari prin sentiementele loru nationale si

¹⁾ Regnault.

¹⁾ V. Hugo.

²⁾ T. L. Maiorescu.

ardorea de a-si innaltia patri'a, aretara Europei ca Romani'a are unu trecutu gloriosu, unu presentu ce merita simpatie si consideratiune si unu viitoriu stralucitu!

D.-nulu Cogalniceanu dice: „Sângele nostru e tēneru pentrucă este inoitu prin nenorociri.“ Se pōte dice cu dreptu cuvēntu, prin analogie: „Lim-b'a nōstra e tēnera pentrucă e pastrata cu ingri-gire in caminele nōstre parintesci.“

Un'a din cele mai vrednice fapte de insem-natu dice Vaillant, este ace'a cā Romāni'a asediata pe drumulu celu mai mare alu invasieloru, cutri-erata in tōte partile de valuri de vēnturatori inar-mati, pastrēza inca o populatie mai in totu fara amestecatura, remanēndu pururea semenea sie-si, cāndu lumea intrēga se transforma si se reinoesce.

Imperiulu romanu piere, si Coloni'a romāna stā in petiōre. Inperiulu grecu se sfarimā si na-valitoriulu Otomanu se opresce la marginele Ro-māniei, dupa cumu se opriserā la Dunare descen-dentii lui Atil'a si la tiermii Nistrului Slavii Polo-niei. — In acestu chipu in midiuloculu cataclis-mului universalu, cāndu fie-care natie erā in pra-da, coloniile lui Traianu 'si pastrāu tipulu anticeii nationalitati, si ne aduceāu cu ele cele depe urma semne ale limbei poporului romanu, vechi'a idioma dorica, ce nu se mai vorbiā la Rom'a tocm'a depe tēmpulu lui Cicerone si alu lui Virgiliu. ¹⁾

(Va urmā.)

A. G. Draghicescu.

NOTIUNI DIN ECONOMI'A DOMESTICA.

„Totulu depinde mai alesu de aceste dōue principii: Labōre si economia.“

Asia suna cuvintele renumitului economistu americanu, Beniaminu Francinu. Totu asia de frumosu suna si cunoscut'a maxima: „Lucra si pas-trēza“ formulata dupa principiulu amintitu. Melo-diosulu versu alu acestoru cuvinte a fostu si este ascultatu cu tōta atentiunea si esecutatu cu destula dibacie de natiunile culte si avute ale Euro-peii si Americii de astadi. Numai la noi se pare cā nu suna cu atāt'a maiestria si putere, sēu nu produce nici atāt'a sensatiune in noi, cā se ne faca a-lu ascultā si esecutā in realitate. Fenome-nulu acest'a tristu se pōte observā cu destula chia-ritate, nu numai la poporulu nostru de rēndu, ci chiar' si in clasele mai inalte ale natiunei nōstre.

Poporulu nostru nu le asculta, cā n'are de unde, pentrucă elu vine in atingere cu partea in-teligenta si culta a natiunei si dela care ar' potē multe invetiā, numai atunci cāndu e vorb'a de a-lu stōrce sēu de ai luā si cea din urma parā. Par-

tea inteligenta s'a uitatu de sōrtea si necasurile bietului poporu, pe spinarea carui'a traiesce si cu ale carui sudori a ajuns aci. De ace'a maio-ritatea inteligentii nōstre nici nu voiesce se asculte acelu versu, pentru-cā mai antaiu incepe cu a „lucrá“ si ast'a nu prea suna bine la urechea ei. Mai bine i-i place a comotisa, — dēca 'mi permi-teti espresiunea, cāndu scie, cā poporulu, albin'a diligenta, i-i aduce si o satura totu-de-a-un'a din abundantia, fara a se alege si elu cu ceva bunu si folositoriu dela dēns'a dupa atāt'a munca si stra-duintia obositōre. Asia dar' puçina recunoscentia.

Starea acēst'a este tare trista si multu gre-sīta. Si pāna nu vomu vedeā o armonica, bogata si rationala imbarbatate la lucru in tōte paturile natiunii nōstre, pāna atunci nu ne vomu potē in-vrednici a vedē rezultatulu frumōseloru cuvinte de susu. Proverbulu romānescu dice cā:

„Cine siede 'n lene
Cu rusīne piere;
Cā lenea-i cocōna mare,
Care n'are de māncare.“

Si pe de alta parte nesciint'a . . . este dupa espresiunea unui economistu, cea mai scumpa mar-fa in tiēra. — Pe cāndu lucrulu si economi'a ra-tionala in familie si in societate au fostu si suntu totu-de-a-un'a fāntānile nesecate de inavutire si fericire a individului in parte cā si a natiunii in genere.

Condusu dara de principiulu de a fi si eu recunoscutoriu si folositoriu dupa putintia natiunii mele, si stapēnit de dorulu de a o vedē ina-ntāndu si prosperāndu pe tōte cararile, care con-ducu cu siguritate la inavutire si prin ace'a la cul-tura si civilisatiune, me deciseiu de asta data desī nu cu ceva deplinu originalu a intretienē pre on-cetitori ai acestei publicatiuni despre notiunile cele mai esentiale ale economiei domestice; unu terenu prea de mare importantia dar' prea puçinu cultivatu la noi.

Studiulu seriosu alu tuturoru ramurilor eco-nomiei domestice este de neaperata lipsa pentru complectarea educatiunei si instructiunei fetitioru si a femeiloru, fie ele de ori-ce positiune sēu rangu in societate. Pāna cāndu femei'a nu-si scie dā sēma cu tōta precisiunea pāna in cele mai mi-ci amenunte de variatele si numerōsele atributiuni ale economiei domestice, pāna atunci ea nu pōte portā numele de buna econōma, bā nici cas'a ei n'asiu dori se o cercetezu bucurosu, pōte numai cā se-mi completezu observarile mele critice asupr'a ei. Cu tōta dreptatea dice dar' si vechiulu pro-verbu cā: „femeile suntu, care intemeiēza sēu de-rapana casele.“

In acește notiuni mi-amu luat de modelu o casa, unde se pōrta o economia mai intinsa, o fa-milia completa: tata, mama, copii, copile, servi-tori, servitōre; tiene vite, galitie, are gradina de legume si de pomi, stupina, via, economia de câmpu s. a. Din complecsulu acest'a fie-care femeia sēu econōma, de de ori si ce positiune in societate, 'si va potē aīā cev'a folositoru sie-si in parte, cā

¹⁾ Drumulu (δρόμος). — Frica (φρίκη). — Pa-durea (θούρα). — etc...

se p \acute{o} ta aplic \acute{a} la economi'a ce o p \acute{o} rta ea in casa si afara. ¹⁾ Se vedemu!

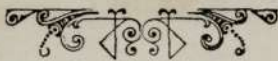
1. Activitatea, cunoscintele si detorintiele femeii in casa.

Chiamarea femeii in economi'a casnica este de cea mai mare insemnatate, de-si la prim'a vedere s'ar' par \acute{e} prea marginita s \acute{e} u prea ingusta. Unde femeia nu-si cun \acute{o} sce s \acute{e} u nu-si implinesce cu scumpetate chiamarea ei, din ace'a casa, dupa expresiunea unui bunu scriitoru, si-a luat Domnedieu mil'a, macaru de ar' lucr \acute{a} si cascig \acute{a} barbatulu c \acute{a} tu de multu. Chiamarea si inrigirea femeii nu se estinde numai asupr'a caseniloru, ci si asupr'a totoruru trebuintieloru din economi'a casei. Totu ace'a ce numimu ordine si fericire in casa, purcede totu-de-a-un'a dela femeia, care scie si precepe se prov \acute{e} da cas'a ei cu t \acute{o} te cele trebuinti \acute{o} se si prin diligentia si bun'a chipsuintia ei, se le intogm \acute{e} sca si distribue cu intieleptiune dupa lipsele si trebuintiele casnice.

C \acute{a} punctu de concentratiune si c \acute{a} o adeverata ic \acute{o} na a activitatii femeii in casa, trebuie se serv \acute{e} sca, portarea ei, s \acute{e} mtiulu de ordine si precepe-rea in amenuntu a totoruru lucruriloru si trebuintieloru casnice. Nu-i este iertatu la nici unu lucru, fie ace'l'a c \acute{a} tu de micu, c \acute{a} se fie nebagat \acute{o} re de s \acute{e} ma, s \acute{e} u se-lu desconsidera. Nici odata se nu d \acute{e} privilegiu la superari si ne'ntielegeri in casa, din potriv'a se caute totu-de-a-un'a in asemenea casu cu tactu si cu intieleptiune a-le impac \acute{a} s \acute{e} u delatur \acute{a} .

J. Dariu.

(Va urm \acute{a} .)

O PROFETIE.

Die-e maiu! Care Romanu nu cun \acute{o} sce ac \acute{e} sta d \acute{e} at \acute{a} tu de memorabila in istori'a mai recenta a Romaniei.

Cei mai multi inse — mai cu s \acute{e} ma tinerimea, — nu cun \acute{o} sce s \acute{e} u nu-si aduce aminte de primul evenimentu, care dete acestei d \acute{e} le insemnatatea ei de astadi. Scie c \acute{a} in 10 maiu s'a proclamatu independenti'a Romaniei, apoi, c \acute{a} in altu anu s'a adusu votulu prin care Romani'a s'a prefacutu din Principatu — Regatu si in fine, \acute{e} ra si in altu anu, s'a incoronatu de primul seu rege marele capitanu alu ostiloru romane, Carolu I.

Antai'a insemnatate i-si dobandi 10 maiu in anulu 1866, c \acute{a} ci atunci descinse noulu alesu Dominitoriu alu Romaniei, Carolu de Hohenzollern in ti \acute{e} r'a s'a, s \acute{e} u mai bine d \acute{e} su, in ace'a d \acute{e} depuse elu juramentulu de fidelitate in adunarea constituantei romane de pre dealulu Metropolei din Bucuresci.

¹⁾ Opuri consultate si urmate: Haushaltungskunde von Katharina Prato Edle von Scheiger. — Das goldene Familienbuch. — Haushaltungskunde von Marie Klima. — Economia domestica de D. Jarcu s. a. m.

Cine er \acute{a} atunci Carolu?

Fiiulu unui principe germanu mediatiatu, adeca fiiulu unui Dominitoriu care-si cedase suveranitatea! Er \acute{a} ofi \acute{c} ieru in armat'a prusiana, care chiar' in acelu anu avea se demonstreze superioritatea s'a fa \acute{c} ia cu armat'a austriaca pre c \acute{a} mpilele cele s \acute{a} nger \acute{o} se ale Boemiei, in campani'a de trista memorie pentru austriaci.

Carolul, pentru a veni in ti \acute{e} r'a s'a, fuses \acute{e} silitu a trece prin ac \acute{e} sta Austria, se dice, sub masc'a unui comisu caletoriu.

Dara nu numai Austri'a er \acute{a} contraria noului prin \acute{c} iu alu Romaniei — chiar' o parte insemnata din noii sei supusi, nu-i voi \acute{a} binele.

Beizadelele — urmasii ospodariloru de mai nainte — cari se unisera cu bonjuristii, c \acute{a} se alunge de pe tronulu principatelorunite romane, pe Alexandru Jonu Cuza, cu scopu c \acute{a} d \acute{o} r' d \acute{o} r' i-si voru face locu sie-si, se uit \acute{a} u cu ochi rei la acestu nemfisiuru si resvrate \acute{a} u poporulu in contr'a lui.

Antipati'a Romaniloru in potriv'a Germaniloru este vechia, de c \acute{a} ndu cu invasiunea Austriaciloru pe la sfersitulu v \acute{e} cului trecutu, de unde se trage si vorb'a: „de c \acute{a} ndu cu nemtii cu c \acute{o} da,“ apoi din 1854, — uneltirile beizadeleloru nu remasera deci fora rezultat. Populatiunea romana din Bucuresci se aret \acute{a} f \acute{o} rte rece cu ocaziunea intrarei lui Carolu in capital'a tieriei s'ale.

Nemtii din Bucuresci, firesce, ac \acute{e} sti'a se bucur \acute{a} u, si-si dede \acute{a} u bucuri'a pe fa \acute{c} ia cu demonstratiuni de totu soiulu.

Si dintre Romani, Transilvanenii si altii, cari posed \acute{e} au limb'a germana, se bucur \acute{a} u cei mai multi de acestu evenimentu.

Unu comptabilu romanu, atasiatu la tipografia din strad'a Biseric'a Jeni a unui neamtii, cunosc \acute{e} ndu limb'a germana bine, se inspirase at \acute{a} tu de multu de vestea despre fericit'a sosire a principelui Carolu in Romani'a, in c \acute{a} tu, dominatu de ac \acute{e} sta inspiratiune, fac \acute{u} o mica poesie germana de bine venire, o dete de i-se tipari frumosu si c \acute{a} ndu trec \acute{u} cortegiulu prin \acute{c} iaru pe dinaintea tipografiei, arunc \acute{a} poesi'a in carulu domnescu.

Prin \acute{c} iuulu Carolu p \acute{o} te nici n'a observatu ace'a hartia, care merse se se pierdia printre florile aruncate de crem'a societatiei celei frum \acute{o} se din Bucuresci. Elu prin urmare nu va fi cetitu nici odata ace'a poesie de unu cuprinsu — ridicolu, dupa parerea tuturoru Romaniloru, cari aflara de ea.

\acute{E} ta viersulu celu mai marcantu din poesia, care intempina cele mai aspre critice:

Und wenn dein Haupt von Alter bleich,
Vererbe deinen S \acute{o} hnen,
Ein junges, Kr \acute{a} ftiges K \acute{o} nigreich,
Als bester der Rom \acute{a} nen.

Pe romanescce acestu viersu ar' sun \acute{a} c \acute{a} mu ast'feliu:

Si c \acute{a} ndu vei fi c \acute{a} runtu odata
Trec \acute{e} ndu la nemurile,
Se lasi unu vigurosu regatu
La fii, dreptu moscenire.

In adeveru aceste viersuri miros \acute{a} u cale de 6 poste a lingusire copilar \acute{e} sca.

Uau n mtiu se domn sca in Ti r'a rom nesc  pana va incarunt . Ce nebunie! Mai multu de s apte ani nu se potuse sustien  pe tronu nimeni, dupa cumu 'si aduce u a minte cei mai betrani  meni diu t ta Munteni'a si Moldov'a. C tu despre regatu — moftu. Asia d ce u nu numai  menii de r ndu, d ra pana si capacitatile politice, c ci: „nici o data Romani'a nu va nescot  traditiunea s'a,  r' istori'a Romaniei au scie nimicu despre unu regatu romanescu, dupa cumu nici nu este incetatenitu acestu cuventu in limb'a poporului.“

Si totusi — ce se ve mai spunu, scimu cu totii c  Carolu I. este regele Romaniei.

Poetulu nostru, risu pana atunci, incep  se se laude, c  proni'a cer sca 'lu inzestrare odinio ra pentru c tev'a momente cu darulu profetiei. Dreptu dov da cit  versurile s'ale

De regatu a mai c ntatu si altii, deci nu-ti inchipui c te t te, — „i-se obiect .“ Si apoi nici nu poti sustien , c  s'aru fi implinitu profeti'a t'a... c ci regele Carolu n'are copii, prin urmare nu le p te las  nici o moscenire.“

„Regele Carolu n'a muritu inca,“ raspundea poetulu.

„Fl curi! Medicii au declarat, c  regin'a Elisabet'a nici odata nu va mai avea copii.“

„Ce sciu medicii!“ face  poetulu cu unu aeru de dispretiu.

„Primele capacitati medicale!“ i-se obiect  la ast'a.

„Nu recunosc nici o capacitate in ac st'a materie,“ continu  poetulu si urm  pe acestu tonu inainte ast'feliu in c tu toti, c ti 'lu audi u, d ce u, c  este nebunu.

Si eu er m de ace'asi parere c  t ta lumea... pana eri.

De eri iuse...

Judece insi i cetitorii, dupa ce voru fi luatu asia cumu lu semi si eu, cunoscentia despre urmat rele r nduri reproduse de t te jurnalele.

„Dupa cumu se aude, regin'a Elisabet'a a Romaniei e in stare binecuventata, din care cauza, mum'a reginei, princes'a Mari'a de Wied, indata dupa anulu nou, se va duce in Bucuresci.“

Nu mai am nimicu de adaugatu.

Theocharu Alexi.

VISULU COPILEI.

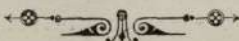
Odata-o copilitia
Vis  unu visn frumosu :
Er  par' c  'n gradina
La flori plecata josu.

Si 'n cetisioru venir 
La ea trei angerei,
S'i dederu binetie,
Cer ndu din flori si ei.

Ve d u prea bucur sa
Din celea ce-avemu noi,

Dar' si voi se-mi aduceti
D' care crescun la voi!

Si angerii venir ,
Ti nend'-se de cuventu,
Si-aduseru flori din ceriuri
Copilei pe pam ntu :
Modesti'a f -antai,
Blandeti'a i urm ,
Sincerita- a s nta
Cunun'a o 'nchei .

NUMERII 76 si 77.

— Naratiune istorica. —

Espeditiunile Rusiloru contr'a Turciei incepura la anulu 1790, invingere dupa invingere secer u armele ruse. Principele Potemkin, numitu Tauricianulu, dispuse combaterea Isakcei, urmare carei'a f  cuprinderea cetatiei. Veteranulu Suwarow, care se afl  fa ia in fa ia cu vizirulu dela Brail'a, pus  trupele sale in mi care spre Ismailu.

Petropolea geme  de manifestatiunile unei bucurii nemarginite pentru imbucurat rele sciri, cari vene u de pe c mpulu de lupta. Se arangiau petreceri dupa petreceri, sal nele capitalei er u aren'a unei vialitati f r  sf rsitu.

La curte se face u mari pregatiri pentru arangiarea unui balu, alu c rui lustru 'lu umbri  o singura impregiurare, la care se pote  accept , impregiurarea c  s rele Rusiei, care invesi  t te cu splend rea si aparinti'a s'a, Catarin'a imperat s'a at tu de adorata din partea Rusiloru ei, er  se lips sca dela acelu balu a anim  cu dulcea-i privire pre participanti. Dorere! Catarin'a se bolnavis  si ast'feliu se presupunea, c  nu va pute  particip  la balulu, care er  menitu a complet  s rulu festivit tiloru.

S r'a balului intr'unise in pomp sele sal ne ale palatului imperialu totu ce cuprinde  capital'a nobilu si distinsu in s nulu seu. Er  c  si c ndu s'ar' fi adunatu reprezentantii unei lumi departate c  se ingenunchie inaintea unei femei potinte in magiculu ei castelu. Ac  se pote u ved  uniforme de pre la t te curtile si armatele.

Prel nga porturile, cari se vediura cu pu ine septem ni inainte de ac st'a la Tuillerii, St. James si Aranjuez, se mai vede u coj ce de siarlach ale sultanului Baskiriloru, manteau'a galbina a unui Gelung kalm chic, pledulu unui scotianu, dulman'a tivita cu argintu a unui magnatu maghiaru si alte feliturite costume.

Ac  se preumbl  unu nobilu grecu distinsu, prin cautatur'a-i petrundi ria si nasu-i vulturiu, cu unu boeriu betr nu moldovanu convers ndu in limb'a turca, dincolo vis a vis unu Chiventieriu abia se pote  intielege cu Abchasiru in limb'a persica, la unu altu punctu convers u poloni, germani, italiei si francesi in limb'a francesa.

Ei inchide u calea unui anglesu, unu lordu inaltu, care se preumbl  cu gravitate si tacutu in susu si in josu printre multime, d ndu din c ndu in c ndu c te unu semnu de indispunere, rostindu incetu c te unu „God dam!“ fiindu necesitatu a-si schimb  directiunea luata in preumblare. Ce inse redic  lustrulu si interesulu balului prel nga variatiunea aparintieloru, er  afara de t ta indoi l'a frums ti'a damelor. Mai t te provinciile Europei si ale Asiei pare u a-si fi tramisu reprezentantele loru spre a face pretensiuni la m ralu de auru alu lui Paris. Nu er  lucru neinteresantu pentru cunoscatorii si adoratorii frumsetieloru femeiesci a face comparari, ceea ce intr'adeveru se s  int mpla la o fer stra, unde st u doi bar-

bati cari la parere se ocupáu cu acestu placutu lucru. Lucrulu le fû cu atâtu mai usioru, cu câtu câ ei tocmai se afláu fația in fația cu unu sîru dintre cele mai frumöse si amabile dame parte june parte maritate, care tocmai se apropiara de o dama scotiana.

Unulu dintre dênzii erá unu oficieru dela bransi'a de ingineriu, teneru, cu o fația plina, vióia, cautatura plina de spiritu, o talia mladiósa si o tienuta nobila; elu portá uniform'a de ingineriu alu trupeloru ruse. Sociulu lui de conversare erá unu barbatu de etate cá la 40 de ani, cu trasuri severe, continuu in mișcare, nasulu de form'a unui ciocu de uliu i dá feției o espresiune deosebita. Tiênut'a lui erá pușinu militara, uniform'a inse rosie cá siarlachulu cu guleru de auru aretá cá elu apartiene unei armate europene. Ei conversáu in limb'a franceza; accentulu junelui tradá originea lui germana, alu soțiului seu inse originea italiana.

— Domniei t'ale, precum se vede, nu-ti placu frumsetiele tataresci, continuá italianulu conversarea, carea la parere incepuse de multu tîmpu, la ce necapetându respunsu urmá mai departe:

— Hm! eu nu voiu se afirmu, cá faci'a palida si lungurétia a armenei celei'a — ia privesce ce'a colo cu vestmîntulu celu pomposu — s'ar poté compará cu faci'a cea de rosa si vióia a damei vecine cu dên'sa, dara concede-mi cá ochii ei negri intunecati si plini de focu au in sine cev'a caracteristicu si interesantu. Eu pretiuescu preste totu ce'a ce e originalu si incátu privesce frumseti'a femeiesca, sum cosmopolitu. Vedi Domniat'a dam'a cea mica! — este dupa cum credu eu, o princesa cicerinoff, — ea se invérte incóce si incolo cu atâta gratiositate si vioitiune, incátu e in stare a rapí ori ce sîmtîre. Ea e o rusa, dara ochii ei mici, nasulu pușinu cá m tîmpitu tradéza originea-i tatara, póte ceva vitia calmúchica. O affi Domniat'a frumósa? — Nu? — Eu inca nu; dar' ea posiede ceva atragatoriu, incátu in scurtu tempu ar' poteá fi in stare se-mi siurubésca mintea prin istetîmea si apucaturile ei fine, celu pușinu in totu casulu mai iute decátu german'a cea inalta de tali'a junonica, care póte e nepasatória, si respingatória intocmai cá si dîn'a cärei'a séména. Dupa cum 'ti spunu, camarade, ceea ce este caracteristicu totu-de-a-un'a pretiuescu.

Pentru june se pareá a nu fi prea interesanta vorbirea italianului, elu cautá in pamîntu si taceá. — Acést'a se pareá a o fi observatu si italianulu cá-ci dete conversatiunei o alta directiune.

— Pentru mine ar' fi lucru fatalu, déca imperatés'a nu ar' veni asta séra la balu, continuá elu. Impregiurarea, cá, conformu inaltului mandatu balulu trebuiá se se fi inceputu, pare cá cu atâtu mai vértosu compróba nevenirea ei.

— Ai vediatu pre domnitóre? intrebá junele, dupa cum se pare mai multu cu scopu de a continuá convorbirea

— De securu! adausé italianulu. Eu am adusu recomandari dela Turin, Neapole si alte locuri; ea me primí fórté afabilu. Dupa cum dîse-

semi, eu a-si dori se mai vorbescu inca cu dên'sa inainte de a me duce la armata cá se me luptu in contr'a turciloru.

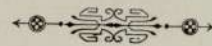
— Cum? continuá junele. Domniat'a inca cugeti a face impreuna cu noi campani'a?

— De securu! cá voluntariu, continuá italianulu cu usiuretate. Eu am abdisu de serviciu in republic'a Genua si domniat'a scí bine, cá soldatulu, déca 'si iubesce statulu, indata ce aude cá unde-va s'a descarcatu unu tunu, devine neliscitu; elu cugeta, cá trebue se fie acolo, cá fărà elu nu merge lucrulu, — afara de ace'a acum sum sätulu de acésta viétia ticalósa. De câti-va ani 'mi petrecu viétia caletorindu cându prin Europ'a, cându prin orientu, dar' acum m'am uritu de viétia fărà ocupatiune, audîndu, cá espeditiunea contra Turciei se incepe érasí, procurându-mi recomandari, am venitu incóce. — Dara, continuá italianulu zimbundu e lucru siodu, cá noi vorbimu aci de unu tempu indelungatu, fărà cá se ne fi spusu unulu altui'a numele. — Eu sum majoru Mazuchelli.

(Wachsmann.)

(Va urmá.)

J. Tanco.

FEMEI'A.

Cine e fiinti'a nobila, care dupa-ce i-a datu nou nascutului seu viétia din sângele seu, 'lu nutresce, 'lu desmierda, 'i-i suride, 'lu invétia a vorbi, a umblá si a se rogá? — *E femeia cá mama.*

Cine e fiinti'a suava, de-o potriwa rapitóre trupesce si sufletesce, a carei'a perfectiune ne vestesce atotu-poternici'a Creatoriului, cine e acelu sufletu curatu care 'i-si jertlesce cele mai fragede inclinari naturale ale s'ale, fiindu-cá privesce acésta jertfa cá trebuintósa, pentru a ajunge la perfectiune? — *E femeia cá fetióra.*

Cine e fiinti'a ace'a sublima care e sócia credinciósa barbatului in dorere si in fericire, care 'i-i dá acestui'a sfatu, 'i-i insufla porniri, 'lu incuragiéza, 'lu infrána si-lu iubesce, care numai in elu si prin elu traiesce o viétia plina de iubire si devotamentu? — *E femeia cá soția.*

Cine e acea fiintia emotionátore, care nu parascesc patulu moșneagului, care-i alina acestui'a dorerile, 'i-i usiuréza órele de tortura, 'i-i dá ochii cá se védia, urechile s'ale cá se audia, 'i-i dá gur'a ei atunci cându a lui nu mai póte se vorbésca? — *E femeia cá fiica.*

Cine e fiinti'a eroica, care calca pe câmpulu de bataia in sânge? Unu ángeru alu pacii, care 'i-i culege pe moribundi si schingiuiti, fara frica de siaeratulu glontiu-lui si de bubuitulu tunului; fiinti'a pe care o întîlnesci pretutindene, unde e vorba de a ingrigi bolnavii, de a dá asilu copiiloru, pretutindene unde se cere alinarea doreriloru si stergerea lacrimiloru? — *E femeia cá sora de caritate.*

Care e flórea odoranta, delicata, ángerésca, cine e fiinti'a vrednica de adóratu, carei'a credinti'a 'i-i dá potere supr'a omenésca, care intonéza cânteculu Domnului intre cele mai înflorátore torturi si care scie se móra pentru D.-diéulu ei pentru-cá se traiésca pentru vecie? —

E femeia cá martira.

Cine e unic'a fiintia binecuvantata, care a fostu invrednicita de D.-diéu a fi din acel'asi materialu cá si elu; fiinti'a pe care D.-diéu cându a descinsu intre ómeni a alesu-o cá se-i dee prin o antitesa tainica onórea sublima de a fi fetióra, mama si sócia D.-dieirii? —

E femeia cá coron'a femeiloru.

Episcopulu Pinto de Campos.

Cronica. — Anu nou fericitu gentileloru cetitóre si onorabil. cetitori ai nostri si preste totu tuturoru familiiloru române cari mai tiênu cu scumpetate la limb'a, datinile si traditiupile strabune!

Cu inceperea anului in Caransebesiu se pune in lucrare o Lóua Tipografia si Libraria românesca, cu unu diariu besericescu, scolasticu, economicu si literariu, — apoi in Sibiu diariulu cotidianu „Tribuna“ incepe a eși in formatu mai mare si totu aci se infientiêza o noua „Foi-sióra“ româna, ér' in Timisiór'a diariulu „Luminatoriulu“ 'si staveresce editiunea de trei ori (in locu de 2) pe septemâna, si totu acolo urmêza a se scóte la lumina in tóta Duminec'a unu diariu de prim'a necesitate „Gazet'a poporului“. — Mai departe in decursulu acestui anu va se se deschida prim'a scóla rom. superióra de fetitie infientiata prin Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului românu; — si totu in acestu anu 'si voru incepe activitatea loru dóue bance române de odata, un'a in Clusiu si alt'a in Blasiu — fie-care cu capitalu de 50 mii floreni v. a. — — Semne invederate acestea, cá publiculu românu incepe a se interesá din ce in ce mai multu de caus'a nationala si de progresulu seu culturalu si materialu.

Sfêrsitul lunei pe anulu acest'a 'lu predise unu invetiatu alu vechimei cu numele Nostra-Damus, prin cuvintele „cându sântulu George va restigni pre Chistosu, ér' sântulu Marcu 'lu va inviá si s. Ioanu 'lu vaportá: — va fi sunatu ultim'a óra a lunei.“ Ce va se dica: sfêrsitul lunei va urmá in anulu in care Vinerea mare va cadé pe 24 Aprilie (S. George), Pascile pe 26 Aprilie (S. Marcu) si Joi'a verde pe 23 Iuniu (S. Ioanu). Ér' tóte acestea obvinu in anulu acest'a. Spre mangaiarea nóstra inse acestu calculu nu-mai cu calendariulu nou-gregorianu se potrivesc; si dupa ze noi urmamu inca totu calendariulu vechiu-iulianu, pre noi nu ne póte privi acést'a profetia. Deci: La anulu si la multi ani cu benesicu sanatate!

Prim'a scóla rom. superióra de fetitie in Ardélu. — Éra si éra tragemu atentiunea publiculu nostru asupr'a armatoriului:

APELU. — Convinosa despre insemnatatea influintiei, ce femeia are asupr'a creșterei morale, intelectuale si fisice a individulu si prin urmare asupr'a progresulu in cultura a popóreloru, *asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu*, a crediutu a lucrá cu efectu mai veditu pentru realizarea scopuriloru ce urmaresce, déca prelânga lucrarea s'a de pâna acumu, indreptata mai alesu asupr'a cultivarei secului barbatescu, va contribei si pentru inaltiarea in cultura a femeiei române. — Condușe de aceste vederi, adunarile generale ale asociatiunei transilvane tienute la Brasiovu, Orastie, Gherla au decisu infintiarea unei scóle superióre de fete cu internatu, sub auspiciile acestei asociatiuni, cu scopu cá fetele române se primêasca nu numai

o creșcere morala intelectuala si fisica mai in-grigita, care si pre dênsele se le redice la nivelulu, la care se afla adeverat'a femeia in tierile cele mai inaintate ale Europei, ci totu-odata se le faca se se sêmția si se lucre intru tóte cá adeverate fice ale poporului din alu carui sînu au esitu, ér' parintiloru se li se inlesnésca lucrarea pentru educatiunea ficeloru loru. — Dupa planulu de organizare adoptatu, avêndu a se face, pe lânga internatu pentru predarea invetiamêntulu obicnuitu in 8 clase, provisiune si pentru instructiunea in lucrarile, ce privescu mai aprópe chiama-re a femeiei cá conducátóre a economiei casnice, in 2 cursuri anuale complementare si pentru internatu, — sum'a de 40,000 fl. v. a. pusa de adunarile generale la dispositi'a comitetulu pentru acestu scopu, s'a doveditu si s'a recunoscutu si de adunarile generale cá nu este de ajunsu neci chiar' pentru redicarea edificiiu scolaru care reclama sum'a de 60,000 fl. v. a. Din acestu motivu comitetulu a fostu indrumatu a cercá acoperirea lipsei prin colecte. — Considerându inse ca afara de zidire, care acumu este aprópe terminata, mai trebuescu in internatu si in scóla mobiliariulu necesaru si mijlóce de invetiamêntu acomodate cerintieloru pedagogiei, cá suntu a se restitui fondulu generalu alu asociatiunei anticipatiunile facute cá asia ea se fie pusa in positiune a intimpiná, conformu cu statutele, si alte trebuintie culturale ale poporului romanu, cá este necesaru a ingrigi de timpuriu de crearea resurseloru necesare, cari asigurându functionarea regulata si mantnerea la inaltimea sciintiei pedagogice a internatulu si a scólei, se faca cu potintia reducerea câtu mai insemnata a tacselorlu pentru internatu si a didactreloru, crearea de locuri libere pentru fete mai sermane si largirea institutulu in directiile, ce necesitatea va indicá in viitoriu, — sum'a de care face trebuintia e cu multu mai considerabila decátu sum'a pusa la dispositiune de adunarile generale. — Comitetulu asociatiunei deci, voiundu a deschide scóla superióra de fete cu inceperea anulu scol. 1886/7 si conformându-se conclusulu adunariloru generale amintite, desí cunósce pe deplinu multele sarcini, ce se impunu poporului românu, chiar' si numai prin colectele de totu felulu, totusi 'si ia voie a apelá la spriginulu materialu si moralu alu tuturoru româniloru pentru a poté duce la unu bunu sfêrsitu lucrulu inceputu. Facându acést'a convinsi suntemu, cá nu este suflare românesca, care, fiindu vorba de inaintarea in cultura a poporulu românu prin cultivarea *femeiei* române, se nu grabésca a contribui denariulu seu pentru spriginirea asociatiunei transilvane in sustiñerea unei institutiuni, care intregulu poporu va servi de titlu pentru o legitima mândrie. — Binevoitorii spriginitori ai scólei superióre de fete infintiata de asociatiunea transilvana, voru trimite ofertele loru la comitetulu acestui'a in Sibiu de-adreptulu, séu prin directiunile despartieminteloru asociatiunei séu prin barbatii de incredere, pre cari comite-

tulu i-i vá designá. — Sumele intrate se voru cuitá pe cale diaristica, ér' numele daruitoriloru se voru pastrá pentru etern'a aducere aminte in analele scólei nou infintiate. — Fie cá acestu apelu se afle deschise inimele tuturoru româniloru, cari dorescu inaintarea si marirea némului loru!

Din siedinti'a comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu tienuta la Sibiu in 18/30 Octobre 1885. *Iacobu Bologna*, v.-pres. *Dr. D. P. Barcianu*, secretariu alu 11-lea.

Din Gherl'a au conferitu spre acestu scopu: Domnisiór'a Ann'a C. Popu, 25 fl., Dlu Vasiliu Popu, canonicu 20 fl., Dlu Gregoriu Stetiu, advocatu 10 fl., pe lângá obligamântulu de a întregi acestu offertu in decursulu Sem. I. a anului curentu la 100 fl. v. a. Domnulu Vasiliu Gr. Borogvanu, prof. prim. prep. o piesa de 10 franci in auru = 5 fl., Dnii Stefanu Biltiu, Michailu Serbanu si Demetriu Coroianu, canonici, Eusebiu Cartice, Dr. Ioanu Popu si Dr. Iuliu Simonu profesori de teologie, Ioanu Georgiu spiritualu sem., Vasiliu Suciú, prof. prep., Teodoru Lapu, tutoru orf. cerc., Ioanu Dolianu si Andreiu Todoranu, siefu-tipografi — câte 1 fl. Domnii: Dr. Ios. Popu, subjude sing. reg. si Georgiu Pasc'a, prof. de teologia — câte 50 cruceri, si colectantele N. F. Negrutiu, redactoru 100 fl. — la olalta 172 floreni v. a. in bani gat'a si 90 fl. apromisi.

Hymen. Dlu Basiliu Boneu, prof. gymnasialu s'a cununatu cu domnisiór'a Otili'a Feieru la 10 l. c. in Bradu. — Viétia indelungata si prospera noiloru casatoriti!

Notitie. — **Barometru de casa** mai esactu decâtu celu din comerciu se póte gati astfelu: Se ia o diumatate gramu canforu, totu atátu salpetru si sare de amoniacu, se disólva aceste materii in rachiú puru, de 18 grade celu puçinu. Salpetru si sarea de amoniacu se voru disólva curéndu, inse pentru a grabi solvarea canforului se supune rachiulu la o caldura usióra. — Disolvate aceste materii, ele se punu intr'o sticla lungurétia, in form'a sticleloru ce contienu apa de colonia. Se astupa bine si se sigiléza cu céra. In urma se va asiediá ast'felu cá se fie espusu cátra nordu. — Schimbulu de cristalisatiune ce se produce in intrulu sticlutiei va aretá fórté precisu schimbarile timpului. — Limpedímea liquidului anuntia tómpu frumosu. Déca elu se turbura, e semnu de plóie. — De se forméza ghiétia la fundu, avemu indicatiunea unui inghietiu ce va urmá. — Presenti'a unoru mici stelutii in liquidu aréta tempesta; nesece fulgi in intru ne spune zapada séu tómpu inchisu; — firisióre in partea superióra, vóntu; — puncte mici, unu tómpu umedu séu negura; — cându fulgii se ducu la partea de susu a liquidului, vóntulu e in stratele superióre ale aerului.

Departarea mirosului de pamentu séu mucediala din producte. Amesteca productele cu prafu de carbune (1 la 24) si le lasa se stea ast'felu 14 zile. Véntura dupa ace'a bucatele, si ele nu voru mai avé nici unu mirosu.

Ce e mai necesaru unei femei? — Lady Brabanzon, un'a din cel' mai generóse dame din Londr'a, a visitatu in diu'a de anulu nou, tóte casele de lucru din capital'a Angliei, cá se dea mici daruri, cá si in asilurile de fete si de femei. Intrebate fiindu lucrátorele, cá: ce dorescu? din 1296 de femei, 1223 s'au rugatu se le dea oglinde.

Casatori'a este mai désa in Ungari'a, unde dintre diece mii barbati suntu casatoriti 6,475. — precându in Franci'a suntu numai 5,566, in Angli'a 5,948, in Austri'a 5,271, in Itali'a 5,270, in Danemarc'a 5,191, in Germani'a 5,107, ér' cei mai puçini casatoriti suntu in Norvegi'a si Rusi'a, in cea dintâiu 3,065, ér' in cést'alalta 1,530.

Glume. — **Din viétia conjugala.** — **Barbatulu.** Nu esci vesela cá de altadata.... ce ai? — esci bolnava?

Soçi'a. In adeveru nu me sémtu bine.

Barbatulu. Trebuie se me ducu se chiemu doctorulu?

Soçi'a. Ba déca vrei se me vedi vesela, trimite se chieme mai bine pe croitorésa.

Unu respunsu la loculu lui. — Unu domnu întrebá pe o dómna câti copii are.

— Aveám patru, respunse dómna, dar' murindu'mi unulu n'am decâtu trei.

Dupa unu patrariu de óra, domnulu uitându-si ca-întrebat'o, i-i díse din nou:

Câti copii aveti dómna?

— Fiindu-ca n'am mai facutu nici unulu de cându m'ati întrebatu, domnulu meu, am totu numai trei.

Pentru santulu Agaftonu. — Unu calugaru intrându la o pravalie cere de pomana in numele sântului Agaftonu.

— Ce sântu Agaftonu, díse restitu negustoriulu care erá superatu, dute de muncesce galivanu lenesiu, trântorulu ce esci, fiintia fără inima... si in chipulu acest'a facú calugarului unu tablou complectu.

La urma calugarulu díse:

— Astea tóte pentru mine, — dar' pentru sântulu Agaftonu?

Negustoriulu a carui superare trecuse, scóse si'i dete 1 fl.

La unu fotografu. — Domnulu R. se duce la unu fotografu si se fotograféza.

Preste câte-va zile elu vine cá se-si iee fotografiile.

— O! domnule, dar' mai scosu prostu de totu.

— V'amu scosu intocmai precumu sunteti, d-le R.

Din casarma. — **Colonelu:** Ce ai díce Costane (cátra soldatu), cându mâne, poimâne vei audi cá suntu generalu?

— Asi crede ca numai sunteti Colonelu.

— Scen'a se petrece in siantiurile dinaintea Plovnei.

Maiorulu. — Ce ai crede Joane, cându ai vede fálfaindu drapelulu nostru pe zidurile cetatiei Griviti'a?

Soldátulu. — Se traiti, d-le Maioru, a-si crede cá bate vóntulu.

Gâciturii.

I.

Cresce 'n padure in codrii dragi
Prin poenitie cu paltini si fagi, —
Adusa-acasa, frumosu gatita
Si 'n multe forme mestesiugita,
Ea tuturoru e-unu scumpu odoru —
Si totu-si plânge cu jalnicu doru
Dupa ce-i codrii draguti ai ei; —
Dragile miele — gâciti cá ce-i!?

II.

Din ceriuri sbóra fâr'aripióre,
Pre crengi s'anina fara petióre, —
Vino celu rege cu ochi de focu
Si fara gura-lu mâ ca pe locu!?

III.

Incepe cu trica se gata cu doru —
Multi de durere-i in lume moru,
Asia-i de dulce, si-asia de-amaru
Varsa in sénu goluri si le umple ér',
Mai cu capritiuri in lume nu-i
Si cu dragu totu-si ne inchinamu lui!?

IV.

Este unu rege 'n o lume cá-unu omu
Mai nesensibilu cá unu atomu,
Nimeni nu-lu vede si a lui legi
Conducu popóre si lumi întregi!?

V. B. Munteneaculu.

Terminulu pentru deslegare e 3/15 Februarie. Intre deslegatoriit tuturoru gâcituriloru acestor'a se voru sortiá carti, icóne si alte lucruri de valóre.

Proprietariu, Redactoru respundiatoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todornu.